

III

ŽIVOT TEORIJE

Adriana S. Zaharijević

„DIJALOZI“ MILORADA MIDE BELANČIĆA

Milorad Mida Belančić spada među najplodnije filozofske pisce u Srbiji. Diplomirao je filozofiju na Filozofskom fakultetu u Beogradu 1970. godine, posle čega je četiri godine proveo u Parizu, gde je s posebnom pažnjom pratio predavanja Vladimira Jankeleviča na Sorboni. Po povratku iz Pariza piše i prevodi, te u tom svojstvu postaje urednik Trećeg programa Radio Beograda, sa kojim je saradivao i po odlasku u penziju. Bio je urednik časopisa *Tekst* (Časopis za postmodernistička ispitivanja) i jedan od najvažnijih tumača dekonstrukcije i dela Žaka Deride na srpskom jeziku. U kontinuitetu je pisao angažovane i analitičke tekstove protiv politike Slobodana Miloševića i, kasnije, o nama i protiv nas, o „živopisnom i, zacelo, opasnom tlu, o Beogradu-u-Srbiji-na-Balkanu, sa koga, hteli to ili ne, *bacamo* – preko mnogih brda i dolina – *pogled* na Evropu/Svet“ (Belančić 1998: 3) – ostavši stalno zaokupljen „našim“ polemosem kao načinom odnosa prema drugome. Budući da je bio posebno nadahnut *Filosofijom palanke*, zaslužno mu je pripala čast da bude prvi dobitnik povelje *Radomir Konstantinović* 2016. godine. Milorad Belančić je iza sebe ostavio preko trideset knjiga, i za života ih je sve pohranio na vlastitoj stranici <http://milorad-belancic.com/>, uz uverenje da je „besmisleno napisati nešto što neće niko da pročita“ (Belančić 2016: 4). Preminuo je septembra 2017, u sedamdeset četvrtoj godini. U decembru iduće godine, Institut za filozofiju i društvenu teoriju i Treći program Radio Beograda organizuju skup „Dekonstrukcija na delu: filozofsko nasleđe Milorada Belančića“, na kojem su govorili Petar Bojanić, Jovan Čekić, Branko Romčević, Obrad Savić, Adriana Zaharijević i Aleksandar Zistakis, uz moderaciju i aktivno učešće Predraga Krstića i Ivana Milenkovića.

Ove godine Mida Belančić bi napunio 80 godina. Uz uverenje da je njegova pulsirajuća, živa filozofska misao dragocena i da pamćenje na nju treba stalno iznova obnavljati, objavljujemo neznatno dopunjenu reč sa skupa „Dekonstrukcija na delu“ Adriane Zaharijević.

* * *

Okolnosti ovog skupa su takve da on ne može, ili svakako ne može, u onome što je moj prilog njemu, biti polemički (a Mida je to voleo), pa ni kritički – čak ni na ovom mestu na kojem po pravilu proizvodimo ili pokušavamo da mislimo kritiku. Okupljeni smo ovde pomalo kao ožalošćena porodica, samo jedna bitno antinušičevska. Okupila nas je žalost – žalost što Milorad Mida Belančić više nije sa nama, zato što su sada umesto njega ostali samo tekstovi o kojima govorimo mi, a ne on sam, i zato što govorimo o njemu i njima, a ne *sa* njim. Okupljeni smo kao porodica, na mnogo načina bliža od one nušičevske i svakako bliža onome kome odajemo poštu svojim rečima, jer nas je sve, razne i na raznim stranama, i teorijski, i geografski, i u našim političkim i drugim stremljenjima, Mida okupljao kao *svoje*. Svi koji su ga poznavali, koji su imali čast da ga znaju – još i više, da se osećaju *njegovima* – dobro znaju da on nije bio baš neki roditeljski tip koji je svijao jata i okupljao potomke i sledbenike. Mida to nije radio: nije imao ni svoj Licej, ni svoju Akademiju, ni peripatetičare ni matematičare. Ova neobična porodica koju danas neobično ovde predstavljamo jeste skup onih ljudi s kojima je Mida voleo da porazgovara, na sebi svojstven radoznali način: ne da udeli znanje, ne da podeli šta je novo čitao, ne da ispravlja i popravlja učenike i da ih poteruje iz nezrelosti. Svi znamo tog Midu koji je iz svog zanesenjačkog lutanja, recimo, kad se prene iz partije šaha, onako sokratski umeo da zapodene razgovor oko neke reči koja je do njega jednako dolutala odnekud, iz nekog razgovora koji nije pratio. Ta reč mogla je da nas odvuče u nekoliko sati razgovora, koji su često umeli, kao verni sokratski dijalozi, da se ne završe konkretnim, koji se nisu nikada pretvarali u ubeđivanje. Mida je bio – oprostite mi na grandioznosti, sebi je ne dopuštam često – nalik Sokratu, ali ne onom Platonovom, kome sagovornici uzvraćaju samo sa „Da, Sokrate“, „U pravu si, Sokrate“. Njegovi sagovornici, mi, sa njim smo se osećali kao da zaista imamo šta da kažemo i, vrlo često, da je to što smo izgovarali – biser koji se formirao kroz tu razmenu.

Okolnosti ovog skupa su takve – i to se kroz rečeno već pokazalo – da je nemoguće ne govoriti iz ličnog iskustva. To nije neobično. I pre no što smo čitali Midine reči, mi smo ih čuli, nekada samo ga pažljivo slušajući, a nekad se i sporeći s njim (neki prijatelji koje Mida pominje kao svoje tekstualne figure bili smo upravo „mi“, neki od nas). Budući da je tako, ja se neću libiti da danas bar nakratko odustanem od toga da budem ono što na ovom mestu jesam gotovo isključivo, ona koja čita, da bih se pojavila, bar nakratko, kao devojčica koja je zabasala u Midino društvo – koje će za mene uvek ostati mnogo više od teksta. Ovo naglašavam zbog toga što je Mida Belančić imao konstitutivnu ulogu za ono što jesam danas – i to ne samo kao „ona koja čita“, već i za ono što jesam mimo i izvan teksta. Budući da sam ga upoznala

kada sam imala samo 22 godine, usred svojih studija filozofije, i da sam sa njim radila čitavu deceniju, da je pročitao sve tekstove koje sam napisala u tom periodu, a mnoge i posle toga, da je sa mnom razgovarao o svemu, od *Meditacija o prvoj filozofiji* do kvir teorije, u čemu smo oboje često iskušavali i ispipavali granice (svog) mišljenja, i da je uticao na nekoliko mojih ključnih, životnih odluka – Mida je bio onaj čovek, filozof, prijatelj, guru, koji me je učio stavu, pozi, ljubopitljivosti, ostajanju pri strasti u mišljenju čak i kad je teško, a nekad i beznadežno, koji me je učio čitanju, pisanju crtica, vrednostima slušanja, vrednostima razmene koja nije tu da zatvori raspravu, nego da je produži unedogled. Ponekad tu deceniju provedenu na Trećem programu doživljavam kao jedan neprekidni razgovor sa njim, koji se u mislima nastavljao i kada bismo se rastali, kada bi svako pošao svojoj kući.

Zbog toga sam odlučila da se danas osvrnem na Midine „dijaloge“. Uistinu, možda bi se moglo reći da su svi njegovi tekstovi nekakvi dijalozi: recimo, sa Žakom Deridom koji je za njega bio nepresušno nadahnuće; s Radomirom Konstantinovićem koji mu je pomagao da objasni sebi i drugima šta se to, zaboga, dogodilo na mestu koje je (slučajno) (bilo) naše; s čitaocima *Danasa*, *Zlatne grede* i drugih listova s kojima je saradivao; sa svojim kolegama, poznanicima i prijateljima koje je okupljao na nebrojenim skupovima u organizaciji *Trećeg programa* iz uverenja da pre svih filozofi, ali i sociolozi i politikolozi, rečju, intelektualci, treba da se izjasne o stanju stvari; najzad, s njima istima u drugačijoj formi, kao onda kada, započinjući neki novi tekst, kaže: sreo sam jednog svog prijatelja koji mi je rekao da sam u poslednjem tekstu u *Danasu* pogrešio – i onda Mida plete svoje mišljenje, prizivajući prijatelja, njegove zablude ili ispravna uverenja, da bi pokazao tačke susreta, tačke razmimoilaženja. Treba odmah reći da su ti dijalozi proizvod nekoliko činilaca koje svi mi ovde poznajemo dobro na neposredan način. Međutim, moguće je da oni još jasnije prosijavaju iz njegovih tekstova, i to posebno onih koji su pisani za opštu publiku: prvo, reč je o već pomenutoj neutaživoj radoznalosti. Potom, u zavađenoj sredini u kojoj je intelektualni govor odveć često bio u službi *polemosa*, on je bio spreman – hrabar i otvoren – za drugačiju vrstu polemike (v. Belančić 2008; 2013). Treće, Mida otelotvoruje francuski ideal intelektualca koji ima mišljenje i želi da pita i da se pita, a ta je situacija, u egzistencijalističkom smislu, pojačanija temeljnom žudnjom za dijalogom, koji je, prema njegovom dubokom uverenju koje je na različite načine iskazivao, moguć jedino u *otvorenom* prostoru javnosti. U onome što sledi pokušaću da tematizujem ova mesta, čitajući Midine reči kao neumorni poziv na angažman mišljenja u sumračnim ili „papiernatim“ vremenima.

Žudnju za dijalogom Mida je iskreno delio s Miladinom Životićem. Njemu, tvrdi on, „možemo i moramo, ipak, da zahvalimo što je, na ovom

razorenom tlu, sve vreme opstala i jedna praksa tolerantnog *građanskog* (civilnog) *dijaloga* kao živo otelovljenje same etike odgovornosti“ (Belančić 2004a: 186). Midinim tekstovima odjekuju ove reči: čak i onda kada se čini da postoji samo jedan narativ, homogen i jednodušan, kojim odzvanja šuplje „mi, pa mi“ koji, i kada ga izriče mnoštvo glasova, ostaje monološka beseda pre no dijaloška razmena, mora se napraviti prostora za drugo mišljenje – mišljenje kojem je drugo u središtu, koje je u-dvoje, koje odbija nasilje utemeljenja, koje poziva na mir. Danas, u vremenu kojem nedostaju intelektualci i u kojem se etika odgovornosti često dovodi do paroksizma, možda se i s poteškoćama prisećamo tog ne tako davnog razdoblja kada je ovde vladao „napoleonovski sindrom intelektualca“ koji je verovao da treba da određuje pravac razvoja društva, instrumentalizujući ljudske živote za svoje ciljeve. Mida je, kao i Životić, dosledno odbijao da se prepusti tom sindromu, jednako dosledno insistirajući na pravu na mesto intelektualca. Zašto im je, mogli bismo se zapitati danas, to mesto bilo tako važno? Zato što su iskreno verovali da je „priča intelektualaca unutar različitih toposa društvene komunikacije, od učionica, amfiteatara i javnih medija do trga i ulice, na poseban način delotvorna i uticajna. Ona utiče na ljude i iskaze s kojima oni, kasnije, grade stvarnost u kojoj žive“ (Belančić 2010b: 67).

Intelektualac je igrač-glumac (*ibid.*: 51), odgovoran na javnoj sceni, odgovoran pred svojim statusom, odgovoran za proizvodnju javnog mišljenja. Na tom mestu, opskrbljen rafiniranim oruđem refleksije, on je odgovoran za sve što prenosi, prinosi i čuva. Kao i Životić, i Belančić je verovao u neophodnost preuzimanja odgovornosti za tumačenje onoga što se događa, „jer posao odgovornosti nije da se angažuje, nego da dà smisao angažovanju“ (*ibid.*: 67). Zato obojica profilišu tog igrača-glumca koji je neuklopljen i *nemoćan* – čija je snaga upravo u stručnosti za univerzalno, ali prazno univerzalno, koje odbija da postane instrument jedne istine i jednog jedinog ispravnog grupisanja, onog koje daje, prividno i prividnu, moć. Postoje vremena kada je cena tog smisla koji treba dati angažovanju izuzetno visoka – nekad se taj smisao lako prevodi u „ubij“ ili u „čuvaj život“.

U pluralnom društvu, onom kojem jednoumlje nije ni sredstvo ni cilj, intelektualac ne služi jačanju spoljašnjeg vrednosnog postava, usredištenom u nekoj kategoriji poput radničke klase, kapitala, nacionalizma, neoliberalne globalizacije (*ibid.*: 58). Naprotiv, intelektualac ima vitalnu ulogu u uspostavljanju i održanju „normalnog društva“. To normalno društvo nije nekakvo društvo normi, već nesavršeno društvo u kojem se nikada do kraja ne može reći da je sve-u-redu (jedna od toliko čestih Midinih metafora), u kojem nema metafizičkih garancija, neprikosnovenih i nedodirljivih jemstava dosegnutog savršenstva – bilo to savršenstvo klasnog ili nacionalnog jedinstva, unitarno i unisono, bila to tranzicija, prelaz iz nečega u

nešto koji se, odveć često, tumačio kao savršeni, odnosno totalni i nesvođivi preokret. „Ukratko, normalno društvo je ono koje je u stanju da svoju patologiju menja, ispravlja“ (*ibid.*: 70), koje živi u razlikama, ne poništavajući ih, koje živi u drugostima i kao drugo. To „društvo“ je takođe ime za demokratiju koja će doći (Belančić 2006), ne u nekoj budućnosti koja se projektuje, već sada, dok o tome govorimo, uz sve nesavršenosti za koje je demokratija takođe ime. Tu dela taj zamišljeni intelektualac koji ne polazi od velikih istina i grandioznih projekcija već od „elementarne ljudske solidarnosti za koju se konkretni ljudi, članovi građanskog društva, mogu i moraju izboriti“ (Belančić 2004a: 183). To načelo važi uvek, i u ratu i u miru, iako se u ratu sasvim jasno profiliše kao potreba za solidarnom i prijateljskom *slobodom-sa*. Ta potreba kojoj je drugo ime mirotvorna akcija (koja je, kako kaže Životić, „tu da širenju zla, mržnje i nekrofilije suprotstavi pre svega radost življenja koja nastaje iz potrebe za drugim čovekom“), uvek se iskazuje kao etički motivisani *angažman* (Belančić 2010a: 90–91).

Tih vremena koja su generisala potrebu za navedenim angažmanom svi se, nažalost, sećamo, iako ih se možda ne prisećamo dovoljno, niti ih pamtimo dovoljno da bismo iz njih više i pažljivije razumevali šta nam se dešava danas, a poveznica je – mnoštvo. Čitajući Midine intervencije okupljene u knjizi *Odgođena demokratija* u kojoj su sabrani tekstovi napisani devedesetih i oko, sada sasvim jasno znamo, „nesavršenog prevrata“ 2000. godine, tekstovi napisani za javnost na način intervencije koja je odgovorna za ono što prinosi i čuva, to vreme naprosto iskače iz korica. Preglednosti radi, odvojiću nakratko „užu Srbiju“ od Velike Srbije u ratu, odnosno prošlost koja traje od one koja se makar nekako završila. Taj sistem koji odlikuje devedesete godine, odnosno Srbiju posle pada Berlinskog zida, Belančić određuje kao sistem izigravanja političkog pluralizma koji neprestano proizvodi samo jedno – neprijatelje. To stanje permanentnog samorastrzanja političke „zajednice“ ne uzrokuje željeni građanski dijalog, već unutrašnji (i spoljašnji) građanski rat koji ne prestaje da se vodi svim zamislivim „mirnim“ (i „nemirnim“) sredstvima. Takav sistem je duboko iracionalan pošto dosledno ne uspeva da organizuje život na valjan način: štaviše, „fiziološka degradacija sistema“ vodi samo daljem povređivanju života (Belančić 2004a: 13–22). Na nju se nadovezuje ideološka degradacija sistema: „za razliku od stanja iz prošlosti, ne postoji niti funkcioniše takozvana *vladajuća* ideologija. Neko bi, tim povodom, mogao da pomisli: 'Eto nam, konačno, jednog boljitka'. Ali umesto vladajuće ideologije postoji, odnosno njenu funkciju obavlja – vladajući informativni program! Da bi se saznalo šta je 'objektivno' ili 'realno', svi moraju svakog dana da sede kraj televizora i prate dnevno-političke vesti“ (*ibid.*: 33). Tako vladajući realitet postaje vladajuća proizvoljnost sastavljena od isečaka, fragmenata,

dronjaka i krpa najrazličitijih autoritarnih ideologija koje su lako i brzo, po potrebi, smenjive. Ta ideologija bez činjenica tada je bila (i sada jeste) i ideologija bez sadržaja, a jedino što je na mestu okuplja jeste da se tiče *nas*, da je nekakva *naša stvar* koja se generiše i obdelava na decizionistički način. Premda je mesto *našeg* naciona danas daleko manje, ili da budemo sasvim precizni, manjih dimenzija od performativne utopije (*ibid.*: 39) koja je animirala i političare i intelektualce devedesetih, „simulirana parada pobeđa“, i sada je u jednakoj meri nametljiva sila političke stvarnosti ili skup vladajućih odnosa (*ibid.*: 25).

Ima nečega, međutim, što bez obzira na razne sličnosti ostaje pohranjeno u devedesetima (*na kraju milenijuma*, kako često uz sebi tako svojstvene znakove uzvika naglašava Mida, kao da više iz teksta). On to naziva ostrvljenim nasiljem i nasilju se, kao temi, stalno vraća. Slom socijalističke Jugoslavije doveo je do potpune deregulacije nasilja koje se neposredno iskazivalo ratom i, posrednim putem, „u obliku ubistava, kriminala, pljačke, korupcije, inflacije, bede, oskudice, gladi, otimačine, neisplaćivanja (plata, penzija, štednje), izbeglištva, zastrašivanja, klevetanja, blaćenja itd.“ (*ibid.*: 59). Iako to nisu nasilja u istoj ravni, ona govore nešto o stanju politike koja se izdavala *kao demokratska* (a to izdavanje i izdaja demokratije takođe je bilo i ostalo u središtu Midinog mišljenja). U vremenu koje je deklarativno demokratsko, u kojem je demokratija *došla*, zajedno s pravnom državom, kapitalističkom ekonomijom i slobodnim medijima, u toj i takvoj našoj demokratiji, „nemamo pravo nego nasilje nad pravom, nemamo ekonomiju nego nasilje nad ekonomijom, nemamo informisanje nego nasilje nad informisanjem“ (*ibid.*). Logičan je korak ka zaključku koji Mida izvodi, da je osnovno načelo našeg postojanja – načelo poopštenog nasilja, a svaka pohvala nasilju – nešto u čemu su mnogi intelektualci prednjačili – ne može biti drugo do podrška ideji da se politika svodi na politiku nasilja, što nužno vodi opravdanju politike zločina (v. i Belančić 2004b).

U jednoj crtici iz prepiske s Radom Iveković za vreme bombardovanja, Mida razmišlja o pitanju upućenom tadašnjem predsedniku SANU – umeju li Srbi da mrze. Na to, priznaćemo, besmisleno formulisano pitanje, u tom specifičnom trenutku, on odgovara (preispitujući odgovor Dejana Medakovića): „U svakom narodu uvek je bilo onih koji ne znaju i koji i te kako znaju da mrze! A čitav narod zapada u nevolju tek onda kada njegovi prvaci i lideri, viđeni intelektualci i duhovne veličine, počnu da smišljaju apriorne alibije, male ili velike teodiceje, za stvarne, suviše stvarne *zločine*“ (Belančić 2004a: 144). Kako intelektualac „treba da dà smisao angažovanju“ u vreme kada je angažman – angažman za rat *ili* za mir, etički odgovoran stav podrazumeva da se nasilje ogoli kao nasilje, da se desakralizuje, da mu se, drugim rečima, oduzme svetost, oduzimajući mu postav „naše

Stvari“ – jer *mi* ne umemo da mrzimo, jer je *naša* krivica starija, jer smo *mi* bez greške i greha.

Pošto ovde iskrsava jedno *mi* koje se kristalizovalo i pre no što je uzeo puške u ruke – i koje na tragičan način opstaje, iako su puške u ostavi – intelektualac koji se mišljenjem bori protiv nasilja, koji je odgovoran za scenu bez nasilja, prema Midi, mora da se uhvati ukoštac s duhom palanke, homogenizujućim i belicističkim ujedno, pa bilo realnog rata ili ne (Belančić 2003). Palanka, ta divna i samo naša reč, oznaka je za nediferenciran, nekompleksan, redukovani život – drugim rečima, nemoguć život. Nepromenljiv, jedan-te-isti i uvek-isti, dosadan u svojoj ispraznoj poznatosti, familijaran po definiciji, dobar samo zato što je naš, naš jer proizlazi iz našeg jednoulmlja. Palančanin je, kaže Mida, ekspert za neupitnost (ako se misli samo jedno i na jedan način, pitanja naprosto ni nema) i za podrugljivu neodgovornost (ako nema pitanja, nema ni odgovora, postoji samo podrazumevanje naše bezgrešnosti) (Belančić 2004a: 126). Otuda njegova potreba da pruži i genealogiju palanke da bi odgovorio Radomiru Konstantinoviću, ili pre da bi sa njim odgovarao, kako je moguće da nas je „istorija zaboravila, kao u nekakvoj velikoj rasejanosti“ (Belančić 2003: 8). Genealogija palanke pojavljuje se kao teorijski aparat koji podupire kritiku kao gest koji nadomešta logiku nasilja (otuda za Midu pitanje „čemu još kritika“ nikada nije ni bilo pitanje) i koja nas otpušta u život koji se vrednuje upravo kao diferenciran, složen i nesveden – drugim rečima, kao *moguć* život. Za Midu je to predani rad na dekonstruktivnoj uslovnosti – koja je odgovorna, protivna nasilju, puna radosti življenja u nečemu što odbija da bude uvek isto i sebi identično (evo opet onog *mi, pa mi*), otvorena za ono što će doći (Belančić 2005).

Pre no što zaključim, želim da skrenem pažnju na jedan Belančićev tekst, objavljen 2002. godine u *Zlatnoj gredi*, pod naslovom „Globalizujte solidarnost“ (Belančić 2004a: 163–174). Moglo bi se reći da je Mida tu bio sasvim u dosluhu s vremenom: svi su tada govorili o globalizaciji; alterglobalisti su pozivali na ovu reč koja se već pomalo i gubila iz političkih rečnika; mi ovde smo konačno počeli da napuštamo papirnata vremena, ne sasvim svesni da su nastupila neka samo malo bolja, „kartonska“, baveći se time kako da stignemo, da ubrzamo, da pohitamo u Evropu i za Evropom. Ne pominjem taj tekst ni zbog toga što je u njemu korišćen izraz „neoliberalizam“, takoreći, kad mu vreme nije (uz iskaz, „globalizuje se 19. vek“ [*ibid.*: 173]) koji će kasnije postati jedna od tema knjige *O demokratiji koja će doći*, čiji naslov pre odjekuje zebnjom nego obećanjem. Ne, pominjem ga zbog njegovog završetka kojim se traži drugačije shvatanje globalizacije – a mogli bismo to proširiti i na shvatanje demokratije, politike, odgovornosti – koje bi „bilo solidarno prema deci“ (*ibid.*: 174).

Takav svet još nije nastupio, a jedino takav svet ima smisla, jedino se oko takvog sveta ima smisla angažovati. Tome me je, ako ičemu, naučio Mida Belančić, čovek koji je, opraštajući se na isti ovaj tužni način sa svojim prijateljem, Žakom Deridom, naveo ove njegove reči:

„Ja često vidim sebe kako brzo promičem pred ogledalom života, kao silueta jedne lude (u isti mah komične i tragične) koja se ubi da bude neverna upravo putem duha vernosti“ (Belančić 2005: 11).

Literatura

- Belančić, Milorad (1998), *Evropa na Balkanu*, Beograd: Radio B92, Beogradski krug.
- Belančić, Milorad (2003), *Genealogija palanke*, Beograd: Narodna knjiga.
- Belančić, Milorad (2004a), *Odgodena demokratija*, Beograd: Medijska knjižara Krug.
- Belančić, Milorad (2004b), *Nasilje*, Beograd: Medijska knjižara Krug.
- Belančić, Milorad (2005), *Razlozi za dekonstrukciju*, Beograd: Medijska knjižara Krug.
- Belančić, Milorad (2006), *O demokratiji koja će doći*, Novi Sad: Svetovi.
- Belančić, Milorad (2008), *Polemologike*, Beograd: Medijska knjižara Krug.
- Belančić, Milorad (2010a), *Filozof ne sme da ide u Sirakuzu*, Kragujevac: Centar slobodarskih delatnosti.
- Belančić, Milorad (2010b), *Rasređiveni logos*, Beograd: Službeni glasnik.
- Belančić, Milorad (2014), *Mi pa mi*, Beograd: Otkrovenje.
- Belančić, Milorad (2016), *Filozofija u prvom licu jednine*, elektronsko izdanje: http://miloradbelancic.com/wp-content/uploads/2017/02/Filozofija_u_prvom_licu_jednine.pdf